

Ed.

278. Frumvarp

til laga um Byggingar- og landnámssjóð.

(Eftir 2. umr. Ed.).

1. gr.

Af tekjum rikissjóðs skal árlega leggja 200 þús. kr. í sjóð, er nefnist Byggingar- og landnámssjóður.

2. gr.

Tilgangur sjóðsins er að viðhalda býlum í landinu og fjölga þeim með þessum hætti:

1. með því að veita lán:
 - a. til að endurbyggja íbúðarhús á sveitabýlum.
 - b. til að byggja upp nýbýli á landi, sem er í einkaeign eða í eign sveitar- eða bæjarfjelaga.
 - c. bæjarfjelögum og kauptúnum, sem eru sjerstakur breppur, til að koma upp nauðsynlegum byggingum fyrir kúabú á ræktuðu eignarlandi bæjar- eða hreppsfélagsins.
2. með því að verja fje samkvæmt ákvörðun landsstjórnarinnar til að byggja upp nýbýli á landi, sem ríkið á eða kaupir í því skyni.

Nýbýli í lögum þessum telst hvert það býli, sem reist er af nýju, annaðhvort á gamalli eyðijörð eða landi, sem skift er úr jörð, sem er í ábúð, hvort sem því í upphafi fylgir nokkurt ræktað land eða ekki.

3. gr.

Skilyrði fyrir láni úr sjóðnum eru:

- I. til endurbygginga samkv. 2. gr. 1. a.:
 - a. að lántakandi sje íslenskur ríkisborgari og fullráða.
 - b. að hann sanni með vottorði tveggja skilríkra manna, sem nákunnugir eru hógum hans, að hann sje duglegur, reglusamur, sparsamur og fyrir uppeldis og þroska sakir vel fallinn til landbúskapar.
 - c. að hann sanni, að hann eigi svo mikil efni, sem nauðsynleg eru til búskaparrekstrar á jörðinni, en geti ekki af eigin rammleik reist þær byggingar, er nauðsynlegar eru fyrir ábúð á henni.
 - d. að ekki sje fyrirsjáanleg hættá á, að dómi trúnaðarmanna sjóðsins eða þeirra manna, er stjórn sjóðsins kveður til, að jörðin eyðist af ágangi vatna, sandfoki, sjávarflóðum eða þess háttar.
 - e. að húsin sjeu gerð úr varanlegu efni og gerð þeirra innan og utan sje samþykkt af stjórn sjóðsins.
 - f. að húsin sjeu vátrygð fyrir upphæð, er nemi fullu kostnaðarverði þeirra.
 - g. að hlutaðeigandi sveitarstjórn, eða hreppstjóri, ef sveitarstjórn á í hlut, mæli með umsókninni og telji jörðina svo vel í sveit setta, að ráðlegt sje að endurreisa íbúðarhús á henni.
 - h. að sannað sje með vottorði hreppstjóra, að húsakynni sjeu óhæf til íbúðar vegna hrörnunar, eða með vottorði hjeraðslæknis, að heimilisfólki sje þar búið heilsutjón.
- II. til nýbýla samkv. 2. gr. 1. b.
 - a. skilyrði þau, er greind eru undir I. a.—g., og ennfremur,
 - b. að lántakandi eigi ekki annarsstaðar jörð eða býli, sem fjölskylda geti haft lífsframfæri af.

- c. að hann standi ekki í skuld fyrir lán, er hann hefir áður fengið til húsagerðar á annari jörð eða nýbýli.
 - d. að landið, þar sem húsa á, sje lagt býlinu til æfinlegra nota með þegar ákveðnum landamerkjum.
 - e. að býlið geti, að dómi trúnaðarmanna sjóðsins, veitt fjölskyldu sæmileg skilyrði til framsærslu, þegar það er komið í fulla rækt.
- III. Skilyrði fyrir láni samkv. 2. gr. 1. c. er, að kúabúið sje rekið af bænum eða hreppnum, íbúunum til nota, en ekki selt á leigu eða rekið sem gróðafyrirtæki.

4. gr.

Lán til að endurreisa íbúðarhús á sveitabýlum skulu, þar til annað verður ákveðið með lögum, sitja fyrir lánum til að reisa nýbýli á óræktuðu landi.

Lán þessi, samkv. 2. gr. 1. a., skulu ávaxtast og endurborgast með jöfnum greiðslum, þannig að árlegt gjald sje 5% af allri lánsupphæðinni í 42 ár.

5. gr.

Lán til að reisa nýbýli á ræktuðu landi, eða til að reisa býli, sem ræktað land fylgir, skulu ávaxtast og endurborgast með jöfnum greiðslum, þannig að árlegt gjald af allri lánsupphæðinni sje 3½% í 50 ár.

Lán til nýbýla, sem reist eru á óræktuðu landi og ekkert ræktað land fylgir, eru bæði afborgunar- og vaxtalaus fyrstu 5 árin. Síðan skal endurborga höfuðstólinn með jöfnum afborgunum á 50 árum, en enga vexti greiða.

6. gr.

Lán samkv. 4. og 5. gr. má nema: 1) allt að verði aðfengins byggingar-efnis, þar til telst þó ekki sandur, mól, steinn, torf, mór eða mosi, þótt afla verði utan landareignar, 2) og tveim þriðju hlutum af kaupum steinsmiða og trjesmiða, er nauðsynlega þurfa að húsagerðinni að vinna.

7. gr.

Lán samkv. 3. gr. III. mega nema allt að ⅓ hlutum byggingarkostnaðar, þó ekki yfir 30 þús. kr., og skulu ávaxtast og endurborgast með jöfnum greiðslum, þannig að árlegt gjald af allri lánsupphæðinni sje 5% í 42 ár.

8. gr.

Sá, er byggir nýbýli eða við því tekur, skal innan 2 ára frá því er það var bygt, hafa girt það land, er bann tekur til túnræktar, og innan 5 ára skal hann hafa fullræktað að minsta kosti er nemi 10 vallardagsláttum.

9. gr.

Nú verða ábúenda- eða eigendaskifti, með sölu eða erfðum, að fasteign, sem stendur í skuld við Byggingar- og landnáms sjóð, og er þá enginn ábúðar- eða kaupsamningur gildur um eignina nema með árituðu samþykki stjórnar sjóðsins. Söluverð slíkrar fasteignar má ekki vera bærra en síðasta

fasteignamat sýnir, að viðbættu virðingarverði þeirra mannvirkja, er unnin hafa verið frá því er fasteignamat fór síðast fram. Sje um leiguábúð að ræða, má eftirgjald ekki vera hærra en sem svarar 4% landverðs að viðbættum 2% húsaverðs, miðað við síðasta fasteignamat og virðingarverð umbóta, er síðar hafa verið gerðar.

Ef fasteign er seld eða leigð með öðrum hætti en hjer segir, fellur lán það, er hvílir á eigninni, í gjalddaga fyrirvaralaust.

10. gr.

Lán til bygginga greiðir sjóðurinn út í þremur hlutum þannig :

Fyrsta hluta þegar efni til bygginganna er alt keypt og komið á staðinn. Annan hluta þegar byggingin er komin undir þak. Þriðja og síðasta hluta þegar byggingin er fullgerð.

Skal hin útborgaða fjárhæð í hvert sinn miðuð við þann útlagða hluta kostnaðar, sem láns hæðin fer eftir samkv. 6. gr.

Sje um lán til bygginga peningshúsa eða útihúsa að ræða, skal það útborgað í tveim hlutum, þannig að fyrri hlutinn skal greiddur þegar húsin eru komin undir þak og síðari hlutinn þegar þau eru fullgerð, og um upphæð útborgunar fer í hvert sinn eftir sömu reglum sem segir í 2. málsg. þessarar greinar.

11. gr.

Stjórn sjóðsins getur sett byggingafróðan mann til eftirlits því, að bygging, sem lán er veitt til, sje vel af hendi leyst, og er lánþega skylt að hlíta fyrir mælum hans.

Kostnað þann, er af eftirlitinu leiðir, greiðir sjóðurinn, en gjalda skal lánþegi sjóðnum 1% af lánsupphæðinni, þá er síðasta úthorgun lánsins fer fram.

12. gr.

Skyllt er ábúanda að halda vel við mannvirkjum þeim, er lán hefir verið veitt til úr Byggingar- og landnámssjóði. Trúnaðarmenn sjóðsins, er stjórn hans skipar, 2 eða fleiri í hverjum hreppi, skulu hafa eftirlit með viðhaldi bygginganna og tilkynna stjórn sjóðsins, ef því er í einhverju ábótavant.

13. gr.

Lán má veita gegn þessum tryggingum :

- a. Gegn hverju því fasteignarveði, er stjórn sjóðsins tekur gilt.
- b. Gegn afgjaldskvöð af býlum þeim, er lán er veitt til, enda sje býlið ekki veðsett með fyrsta veðrjetti.
- c. Gegn ábyrgð sýslu-, bæjar- eða hreppsfjelaga, að áskildu lög mæltu samþykki æðri stjórnarvalda.

14. gr.

Vextir og afborganir lána og afgjaldskvaðir, svo og leiga eftir nýbýli, sem eru rikiseign, og andvirði þeirra, ef seld eru, renna í Byggingar- og landnámssjóð.

15. gr.

Nýbýli, er reist verða á landi, sem er rikiseign, skulu seld á leigu þannig, að afgangið sje aldrei hærra en 4% af verði lands, að viðbættum 2% af verði húsa, eftir síðasta fasteignamati.

16. gr.

Landsstjórninni er heimilt að taka lán, alt að 5 miljónum króna, hvort heldur er hjer á landi eða erlendis, handa Byggingar- og landnámssjóði til stuðnings þeirri starfsemi, er honum er ætlað að vinna samkvæmt fyrirmælum þessara laga.

17. gr.

Handbært fje sjóðsins skal jafnan standa á vöxtum í Landsbanka Íslands eða í jarðræktarbrjefum.

18. gr.

Stjórn sjóðsins og reikningshald skal falið Ræktunarsjóði Íslands, og hefir stjórn hans sjer til aðstoðar við lánveitingar þriggja manna nefnd, sem skipuð sje búnaðarmálastjóra, leiðbeinanda um húsagerð til sveita og þriðja manni, er atvinnumálaráðherra nefnir til. Skal ekkert lán veitt úr sjóðnum nema nefndin mæli með því.

Stjórn sjóðsins má, ef þörf krefur, ráða sjer til aðstoðar sjerstakan húsameistara, er þá kemur að öllu leyti í stað leiðbeinanda um húsagerð til sveita.

19. gr.

Yfirskoðunarmenn landsreikninganna skulu árlega endurskoða alla reikninga sjóðsins, og skal þeim greidd þóknun fyrir starf sitt. Skýrsla um starfsemi sjóðsins með áritun yfirskoðunarmanna skal árlega birt í Stjórnartíðindunum.

20. gr.

Atvinnumálaráðherra hefir umsjón með sjóðnum og setur hann nánari reglur um hann með reglugerð, þar á meðal hve háa upphæð samtals má árlega lána úr sjóðnum.

Í reglugerðinni má ákveða sektir fyrir brot gegn lögum þessum og ákvæðum reglugerðarinnar.

21. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1929.